

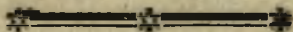

KATECHIZM

K A D E C K I.

73

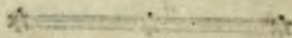
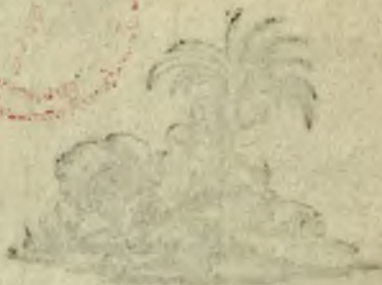
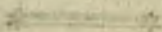

W WARSZAWIE, 1774.
u MICHAŁA GRÖLLA J. K. Mci Bibliopoli
w Marywilu Num: 19. pod znakiem
Postow.

<http://rcin.org.pl>

MATEMATYKA

KWADRYKI

W WARSZAWIE, 1774

u Mistrza Górnika J. K. Mier. Bibliopol.

w Marjwilsz Numb: 10. pod znakami

10000

<http://rcin.org.pl>

Pytanie: Co jest Kadet?

Odpow: Jest to człowiek młody, dobrze urodzony, oddany pod dozór osób, które obyczaje jego kształcić, rozum polerować, y wiadomościami zdobić powinny, na to, aby go uczyniły godnym zaszczytu szlacheckiego urodzenia.

Pod jakim gatunkiem karności zostaje Kadet?

Żołnierskiej.

Czy dla tego aby każdy wstąpił w stan żołnierski?

Nie, każdemu wolno ten stan obrać, który mu skłonność y sposobność wyznacza, y tym końcem wprowadzone są w tym zgromadzeniu nauki do wszystkich sposobujące stanów; karność

A 2

zaś

zaś żołnierska obrana, bo nayporządnieysza, y nayszlachetnieysza.

Jaki powinien być Kadet?

Powinien mieć miłość, boiaźń Boga, y przywiązanie do religii przed oczyma; powinien oyczyznę swą kochać, y iey dobro nadewszystko; y sposobić się do tego, aby się mógł zdatnie poświęcić na iey usługi; powinien być cnotliwy, pełen poszanowania dla zwierzchnych, dobroczynności y affektu dla równych, względu dla niższych.

Na wiele gatunkow dzieli się liczba tych, ktorym iego ćwiczenie jest powierzone?

Na dwa.

Ktoreż one są?

Officyerow, y Nauczycielow.

Jak się ma zachować względem swych Officyerow?

Powinien im być ślepo posłusznym, bez szemrania y uporu, bo tak mieć chce subordynacya, która jest duszą tego gatunku karności, pod którą zostacie y powinien ich czcić, iak zwierzchnych.

Jak się ma zachować względem Nauczycielow?

Powinien być dla nich pełen posłus-

szufzeństwa w godzinach nauki, poszanowania w każdym czasie y wdzięczności za ich starania y prace około jego edukacyi.

Wielorakie być powinny powody jego postępów?

Dwoiakie.

Jakież one są?

Punkt honoru, y wstyd. Punkt honoru do dobrego w każdym rodzaju zachęcać; wstyd od złego wstrzymać jego powinien.

Czy szczególnie przynaglenie y boiaźń kary, ma go prowadzić do wypełnienia swych powinności y do aplikacyi?

Podtyby to był powód, zacnieysze przyczyny zagrzewać go do tego powinny, iako to konieczność czynić się sposobnym do wypłacenia oyczyźnie długu obywatelstwa swego, y dbanie o własną sławę.

Jakiego gatunku ma być ta cześć, którą oddawać mu należy starszym od siebie lub wiekiem, lub urzędem, lub władzą?

Przyzwoitego człowiekowi zacnie urodzonemu poszanowanie znacząca, bez upodlenia siebie samego; więc te powierzchowne znaki, padania do nog, ścisłkaj

ściskania za nogi, całowania w ręce, podpisywania się w listach podnożkiem, niskie zbytnie ukłony, niepowinny być nigdy od Kadeta zażywane, bo podłość w sobie mają, ktorey się strzedz należy.

Jakiemiż sposobami ma starać się przypodobac swey zwierżchności?

Przez pilność w czynieniu zadość swym powinnościom, przez prędkie posłuszeństwo, y powolność zaleceń, ktore odbiera; a nie przez oskarżenie drugich ani też noszenie plotek, ktore z wszelkich przywar jest nayniezacznieysze, y brzydką znaczy duszę.

Jaki być powinien względem swych kamratow?

Obyczayny, grzeczny, uczynny. y w żartach nawet nie oddalać się od tego poważania, ktore sobie wzajemnie powinni ludzie zacnego urodzenia, y ktorego uchylene tyleż krzywdzi tego, ktory się w tym zapomina, iako y tego, co to cierpi; ukrywać powinien błędy swych Kamratow, nie naśmiewać się z niedoskonałości ich, osobliwie z tych, ktore mieć mogą z przyrodzenia, to wyśmiewanie się z tey miary nierozumnym y nieczuyney duszy być pokazuje tego, ktory się naśmiewa.

Jakie być mają jego rozrywki?

Dowcipne y takie, iakie raczość ciastu y sile dać mogą, y wprawic w ręczność, a niegrubiańskie. A liezeli ktory, dla swey zabawki, ptaszki albo inne zwierzęta trzyma, męczyć one nie powinien; ponieważ to nieznaicznie okrucieństwa uczy; czynność zaś y dobroczynność nayszacownieysze piękney duszy są przymioty.

Czy może się znaleźć taka okoliczność, ktoraby mogła exkużować Kadeta, gdyby nieprawdę powiedział?

Zadney takowey być nie może, ponieważ cnota, poczciwość y rzetelność być powinny w każdym czasie przymiotami właściwemi Kadeta kazdego; ten zaś, ktory zmyśla, naypoddleyszą odkrywa duszę, y pokazuje się sposobnym do naynieuczciwszych uczynków.

Czy powinien być kadet abaty, o honor korpusowy?

Powinien y bardzo, bo pochwały dane iednemu spływają na wszystkich, równie nagany dane iednemu, dotykać wszystkich powinny; nieaplikacya, iednego uczynek nieprzyzwoity, dopieroż nieuczciwy wstydzić wszystkich

kich powinien w tym Korpusie, w którym sam wybor wszystkiego dobrego ma się znajdować.

Czy ustaje wszelka konnexya między Korpusem, a Kadetem, który z niego wychodzi?

Nie: została się najmocniejsza ze wszystkich, to jest: konexya wdzięczności, y tym węzłem spoiony powinien w każdym czasie, na każdym urzędzie, w każdej okazji, uymować się za honor, starać się wszelkie ziednywać korzyści temu zbiorowi, w którym się wychował y ćwiczył; kto by to ospale czynił, nie wart nigdy tego honoru, że był kiedy Kadetem.

Czy może Kadet być bojaźliwym albo tchorzem?

Na to nie umiem odpowiedzieć, bo y słowa y rzeczy którą znaczą, są mi nieznałome, y jeżeli kto w Korpusie potrafi opisać co to jest, chybaby o tym słyszał, że się gdzie indziey znajduje, bo co między nami, ani jest, ani podobno być może.

F

XVIII.1.397